

(ISSN: 2602-4047)

Akgül, M., Çelik, M. & Yurtal, F. (2022). Family life experiences of housewives during covid 19 pandemic, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 8(20), 333-358.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.625>

Article Type (Makale Türü): Reseach article

FAMILY LIFE EXPERIENCES OF HOUSEWIVES DURING COVID 19 PANDEMIC

Münire AKGÜL

Instructor, Çukurova University, Adana, Turkey, mzeren@cu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6827-3054

Metehan ÇELİK

Assoc. Prof. Dr., Çukurova University, Adana, Turkey, celmete@cu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7739-5571

Filiz YURTAL

Prof. Dr., Çukurova University, Adana, Turkey, mzeren@cu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5749-4414

Received: 15.12.2022

Accepted: 12.02.2023

Published: 05.03.2023

ABSTRACT

Covid-19 pandemic period has affected all the societies in the world, new regulations which have been put into practice within the scope of struggle with the virus have placed burdens to families and they have been forced to face with the situation of dealing with various difficulties. The new situation, which affects the health, safety and economic status of families, has had a significant impact especially on women's labor. This study aimed to evaluate the life experiences in the family from the women's perspective during the pandemic process. 15 housewives who were selected by means of snowball sampling method participated in the research and interpretative phenomenological analysis was used in the data analysis. The findings were gathered under five main themes as the role and responsibilities expected from the housewife, family time, child education, economical status and mental health. The results of the study presented that the roles and responsibilities of housewives increased in the pandemic process, that family members were satisfied with the increased time spent with the children, that they also experienced some difficulties caused by being together too much, they faced with some intense problems about the education of the children and that they struggled with economical difficulties and their mental healths were affected negatively.

Keywords: COVID 19, housewives, family, gender.

INTRODUCTION

The covid 19 epidemic spread to many countries by affecting the whole world and caused people to change their lives quickly and take precautions in their family life. Moreover Covid-19 was also declared by World Health Organization (WHO) as pandemic in our country as in other countries on March 11, 2020, on which first case was seen (Ministry of Health, 2022). The crisis caused by pandemic affected all the societies in the world in almost all dimensions, exposed people with big challenges and induced deep impacts on family dynamics, relationships and routines (Weeland et al., 2021; Yavorsky et al., 2021). Especially parents and children were affected by this process significantly. One out of four parents in the USA declared that their mental health deteriorated and one out of seven parents reported that their children's behavioural health worsened (Patrick et al., 2020). Social isolation, economical instability, high level tension, fear from virus and new types of relationships, which are among the precautions taken in different countries in the scope of the efforts for taking the virus under control, increased the stress levels of the families. The obligatory lockdowns for preventing the spread of the disease isolated the children from other people and resources that can help them by making the children stay at home (Craig & Churchill, 2020; Pereda & Diaz-Faes, 2020). The studies conducted about the experiences of families during Covid-19 pandemic revealed that parents had various difficulties in this process (Kaugars et al., 2022; Weaver & Swank, 2021) and the process posed a threat to the well-being of children and families due to difficulties arising as a result of social disruption, such as financial insecurity, the burden of care, and the stress of being locked down at home (Prime et al., 2020). This has also increased the anxiety about gender equality. It raised the concern that 60 years of progress on this issue might disappear. It also led to the idea that housework could be shared more equally among parents of different sexes, with men's being at home longer (Carlson et al., 2020). The measures taken to provide social distance to fight with the spread of the virus, such as working from home and closing down schools imposed an additional burden on families. The results of the research which focused on analyzing the effects of working arrangements on housework, childcare and homeschooling due to Covid-19 among couples who both work, show that the additional housework and childcare brought by Covid-19 fell mostly on women and it was also seen that childcare-related activities were shared more equally than the housework between couples (Del Boca et al., 2020). That care and domestic support related to the rule of being locked down at home which was brought by the pandemic was demolished has significantly interrupted parents' occupational and family lives. The results of the research which was conducted with 1025 American parents of different sexes with partners showed that indoor responsibilities of mothers, who already do most of the housework, increased. The study also revealed that there was an increase in the contributions of fathers in the housework. It has also been expressed that there was a fundamental change towards a more equitable sharing of household chores for both mothers and fathers, resulting from the increase in the time fathers spend on housework and childcare (Carlson et al., 2020).

It can be stated that the effects of the pandemic on people in Turkey are very heavy and difficult. Although the effects of the Covid-19 pandemic process on society and families are inevitable, it is stated that the negative effects of the pandemic are more effective on women than on men, and it is emphasized that such a negative

increase may be related to the inequality in the existing traditional gender role distribution. Classical gender role definitions attributed to women have caused them to take on more household duties in the new domestic life, which has become mandatory during the pandemic process, and this has caused them to have a difficult time during the pandemic process (Ersöz, 2020; Karabulut 2021). While Covid-19 has negative economic consequences for both women and men, it has been stated that the number of women who lost their jobs is higher, the burden of housework has increased even more than men, and traditional gender roles and inequality in the home have continued during the pandemic process. Accordingly, it was stated that the mental health of women deteriorated due to the Covid-19 pandemic, and the mental and emotional health of men was negatively affected, but this effect was lower compared to women (Kalaylıoğlu, 2020). Due to gender inequality, the increase in housework responsibilities of women in their homes during the pandemic process and considering the labour in the home normal have worn out women more than men. In addition, working hours also grew longer while housework, child education and care constituted a large part of the effort of women at home. From this point of view, it is emphasized that most of the women are socio-culturally and economically worn out during the Covid-19 process, and the impact of gender inequality on women is deeper and greater (Başterzi & Yılgör 2013; Kızılırmak & Memiş, 2020; Ünal & Gülseren 2020).

The results of the research which focused on the family life of Turkish and Chinese parents with their 3-6 year old children during the quarantine period revealed many similar points in terms of parents' experiences with their children. Cultural differences between parents were not considered significant during this extraordinary period, and parents mostly stated the difficulties which they had about home quarantine and emphasized that their daily schedules and routines changed due to home quarantine. It was also presented by the study that quarantine made parents spend more time at home and interact more with their children. There were also some parents who expressed many positive experiences with the quarantine process. More than half of the parents mentioned the positive outcomes such as engaging in activities with their children and improving family relationships (Toran et al., 2021). It was concluded that not all families were negatively affected by the restrictions. Some families reported positive benefits, including opportunities to strengthen relationships, find new hobbies, and develop positive traits such as appreciation, gratitude, and tolerance (Evans et al., 2020).

On the one hand, it is supported that Covid-19 has excellent effects on the welfare of families, family members would have more time to spend together at home during the quarantine process and this might encourage the harmony of families and it would provide more opportunities for interaction between family members. On the other hand, being together with the family members too much could also result in some difficulties. When the family members have different point of views, spending too much time together can cause more conflicts. If the space is not big enough, it means each family member will have less personal space. The parents will have some difficulties. Their parental control burdens such as supervising children about computer usage at home and demanding that the children follow a healthy daily routine. Moreover, the children start studying online as the schools close. This will cause some more difficulties for the parents as this learning style requires the participation of parents who are not familiar with computer usage and online learning procedures (Shek, 2021).

Despite the evidence from the above-mentioned research that the pandemic is increasing gender inequality (Yavorsky et al., 2021), it also promises a silver lining as it is changing the division of labor which is based on gender in the home, it is making previously passive fathers active at home (Carlson et al., 2020), it is directing individuals to change their gender role attitudes to adapt to new "living realities" (Qian & Hu, 2021; Reichelt et al., 2020). Although hundreds of studies about the effects of Covid-19 on family and business have been published up to now, there is still a lot to learn about how the pandemic affects various groups of people and the long term effects of these impacts on social gender equality/inequality (Yavorsky et al., 2021). When the fact that all the changes experienced during the pandemic process have affected all societies and caused deep impacts is considered, it is believed that housewives are the ones who are greatly affected by this process and it has become an issue of concern how they experienced this process, how it made changes in their lives and how they reacted to the new regulations brought by the obligations in family life. Therefore, it was aimed in this study to investigate the human experiences of housewives in their families during Covid-19 pandemic process. In accordance with this purpose; Sub-objectives such as the roles expected from women during the pandemic process, the time spent in the family, child education, economic situation and how their mental health has changed have been examined.

METHOD

In this study, the interpretative phenomenological qualitative research method was used to reveal the experiences of the participants (housewives) during the Covid 19 pandemic process. Phenomenological study describes the common meaning of individuals' experiences with a phenomenon or a concept. Phenomenologists focus on identifying common characteristics of all participants who experience the same phenomenon. They turn the experiences of participants into a meaningful whole and they reflect and define the psychological effects of the participants' experiences better (Alase, 2017; Creswell, 2013).

Participants

It is an important decision to define the sample size in qualitative research (Creswell, 2013, p.156). The number of participants is suggested to be between 2 and 25 in a phenomenological research. The selection of participants should reflect the existing homogeneity in the sample pool and be representative. The aim here is not only to examine a few cases or individuals, but also to gather comprehensive detailed information about each case or individual (Creswell, 2012). In this study, the participants consisted of 15 housewives selected by snowball sampling and criterion sampling method. The participants were included in the study in line with the criteria of being a housewife, having a child attending to a school, being married, having employed spouses. The participant women's ages ranged between 25 and 65 (mean=45). Participants had two or three children (aged between 1 and 30). All school-aged children of the participants were receiving online education. Husbands of 9 housewives were actively working during the pandemic process, husbands of 2 housewives were working from home and husbands of 3 housewives were retired and working at odd-jobs.

Process

Participants were chosen after getting the approval of ethics committee. After the participants declared that they wanted to participate in the study voluntarily, the time of the interview was fixed and face-to-face interviews were conducted by paying attention to social distance and hygiene. The interviews were done in the participants' houses at their conveniences. Before starting the interview, the scope of the research was explained and their approvals were taken for recording the interview. The interviews lasted for 25-30 minutes. The process of data collection was stopped when the collected data started to repeat itself in line with the data saturation principle (Creswell, 2012). Some examples from the questions asked in the interviews are as follows; 1) What kind of changes have you observed in family relationships during the pandemic process? 2) Have you experienced any changes in your workload in the home about household chores (doing the cleaning)? 3) What are the economic changes you have experienced during the pandemic process?

Data analysis

In the scope of the study, the stages of interpretative phenomenological analysis were followed to analyse the data collected from the housewives about their family life experiences during the pandemic process (Smith & Osborn, 2004). First, the audio recordings of the participants were listened and transcribed exactly the same by the researchers and the texts were generated. The written texts of each participant were read again and again by the researchers and some notes were taken on them. Decodings were made and the themes were constituted according to these decodings. In the next stage, the themes were associated with each other and they were classified according to their similarities. In the last stage, a general theme list was formed. While presenting the findings about the themes, the statements of the housewives were coded as Female 1=F1 and Female 2=F2.

FINDINGS

In this particular study, it was aimed to reveal the experiences of housewives in Turkey in their families during Covid-19 pandemic. Interpretative phenomenological analysis was used in the analysis of the obtained textual data and five themes were created. These themes provided a comprehensive content about how Covid-19 pandemic process affected housewives. The themes which were supported by the statements of the participants are presented below respectively.

Theme 1: Roles and responsibilities expected from housewives

While the housewives stated that they had a lot of difficulties during the pandemic process, they also emphasized that their roles and responsibilities especially about household chores such as doing the cleaning, maintaining the order of the house, cooking and serving increased. Moreover, they expressed that the other members in their families helped them partly in fulfilling the responsibilities in the home but these roles and responsibilities continued to be perceived as the main duty of the housewives. They indicated that they spent a lot of time in the kitchen and chores such as doing the cooking and the washing-up increased and their workload in the home

became heavier. They added that they spent more time for the sanitation of the house and the materials after shopping. They told that they became obliged to look after their ill family members and this also increased their workload more.

F8; « I had a really hard time cooking at home. We used to eat out before, I was more comfortable but now I cook at home all the time.»

F12; « Housework, childcare, doing the laundry and washing-up increased further. Even if we share the workload with my husband, I still have heavier workload.»

Theme 2: Family time

The female participants made various explanations about the effect of the pandemic on the family time. A part of the female participants expressed that their husbands came back home tired as they still continued to work and allocated limited time to family, they spent less time with her and children and they had very little communication. Another part of the female participants stated that their family was affected positively as their husbands were at home more; they started to spend time together which they could not do before the pandemic because of the heavy workload. On the other hand, some female participants emphasized that they started to look for new things such as taking up new hobbies and efforts to make use of the time they spent at home as they were always at home and they were bored. Some female participants indicated that their husbands went to bed after spending some time with children and relaxing when they came back home from work. There was also a group of female participants who declared that they had problems on issues such as eating routines, watching television and participating online classes with the children as all family members were always together at home.

F7; « That everyone was together at home created disorder. Some of them go to bed late, some of them go to bed early and get up early and this increased my workload. I had more things to do...»

F6; «I am the one who was the most devastated. When my husband comes home from work, he plays with the children, entertains them, but he does not help me in enforcing the rules about the children. I have to do this. I become the bad cop; my husband becomes the good cop.»

The housewives whose husbands were at home during the pandemic stated that being together with their husbands affected their family time positively. It used to be impossible to spend time together as a family due to busy work schedule of their husbands before the pandemic but it provided opportunities to spend time together at home as their husbands had to stay at home.

F11; «We didn't use to be together with my husband before the pandemic and we couldn't spend much time together. This pandemic process made us commit to each other.»

The female participants expressed that they started to look for new things and developed some new hobbies due to being locked down at home (sewing, embroidering, reading books, stringing beads, doing sports, getting interested in healthy diet etc.)

F9; «As we could not go anywhere and socialize, one of our kids started to keeping a pet bird, the other one started to breed fish in a aquarium, my husband started to string prayer beads and I started to read books.»

Theme 3: Children Education

The housewives told the transition from face-to-face education to online education. They stated that it was really hard to motivate the children for their lessons, they sometimes tried to teach their children when needed but it was not enough. They emphasized that online education was not as effective as face-to-face education with the teachers. Moreover, the conflicts between children intensified when they were together. The female participants who had young adult children indicated that their children became unemployed due to pandemic and they got bored at home. They added that their children always wanted to have snacks as they had to stay at home and therefore they could not leave the kitchen. The housewives told that they got help partly from their husbands about childcare and children education but most of the workload was still on them. They complained that they could not allocate some time to themselves and this made them worn out.

F1; «The children used to go to school before the pandemic but now they get online education. I must supervise them all the time. I still think that online education is not as effective as face-to-face education at school.»

F6; «I experienced some problems about childcare. I was locked down with my children. I feel depressed to be always with them among four walls. My husband does not help me much so I can not allocate some time to myself.»

Theme 4: Economical Conditions

The pandemic resulted in some changes in the economical conditions of families. While the housewives expressed that the bills expanded (natural gas, electric, water etc.), they also emphasized that the money spent for food became more, the internet usage time increased because of online education and all these reflected on the bills. The housewives whose husbands were employed mentioned that their husbands' density of work increased so does their income. However, the expenses became more as all family members were at home.

F13; «Our expenses grew. Our food shopping increased. Electricity, water and natural gas bills started to be higher and this hit our budget.»

F5; «My husband started to work more during the pandemic. Now he earns more but our expenses also increased.»

Theme 5: Mental Health

Changes in the mental health of housewives were observed due to the pandemic. The housewives stated that the increase in their workload at home and they had conflicts as they were not appreciated for the work they did and their stress levels increased. They mentioned that the prolongation of isolated life reduced the level of patience and tolerance, and intensified the distress and getting bored. They also emphasized that their obsession with hygiene increased. It was also expressed that that they needed to socialize and allocate some time themselves. They told that being together with their husband all the time made the communication conflicts increase and they underlined that socializing with others would be good for their mental health. They also emphasized that having family members who had Covid-19, losing a relative due to pandemic increased their stress levels and worries.

F10; «Patience is over, tolerance is over. I became more obsessed with hygiene and order. Even if I see a glass on the kitchen counter, I get nervous, I get stressed. When one of the family members comes to the house, I immediately take his/her clothings and and throw them in the washing machine, otherwise I cannot feel comfortable psychologically.»

F1; «My stress level has increased at home, I do so much work at home, I cook, but I don't get appreciated, okay, I know these are my responsibilities, but I think my family members should thank me ... I get even more angry because they do not thank me. »

F2; «My husband's workload increased during the pandemic so we can not spend time together. He is with us for a little time. He does not want us to go gout, he limits us a lot. That's why he does not want us to get the virus ...»

F9; «My nephew got the virus. I looked after him all the time. I felt mentally depressed because I lost my nephew. That hurt me a lot ...»

CONCLUSION and DISCUSSION

The process of Covid-19 pandemic has caused many changes in family lives not only around the world but also in our country. Housewives were the ones who were affected the most by this process because of being locked down owing to the increase in their responsibilities in the home and the perpetual effect of traditional gender roles in societies. In this study, family life experiences of housewives were investigated during the pandemic process. The first theme which was dealt with in the study was the roles and responsibilities expected from housewives and it was found that the activities of doing the cooking, washing-up and the laundry etc. increased and the other family members helped partly in these chores. The change experienced in the sharing of household chores is associated with the increase in the time which fathers spend at home. As fathers are exposed to domestic responsibilities during the pandemic, our hopes are raised in terms of the probability of changing their perspectives towards the roles in the family and guiding them to re-evaluate their values and priorities. On the

other hand, it is stated in other studies on this issue that domestic responsibilities are expected more from the housewives and duties are not shared equally and this provides evidence about the negative effects of the pandemic process on social gender inequality (Carlson et al., 2020; Yeniçeri & Koç, 2021).

Regarding the time spent with the family during the pandemic process, some housewives stated that this process had positive effects in terms of strengthening the bonds as more time is spent with the family, while some housewives stated that being together with family members constantly resulted in negative results related with experiencing conflicts and increase in stress levels. In the related literature, there are findings supporting these two conclusions. In a study in which parents shared their positive and negative experiences, there were some positive experiences that quarantine caused parents to spend more time at home and interact with their children, while it was also emphasized stress/aggression of parents and children increased during quarantine (Toran et al., 2021). It is stated that Covid-19 has different effects on family well-being. Quarantine means that family members will have more time to stay at home, and this encourages the harmony in the family and provides more interaction opportunities between family members. However, staying together can cause difficulties if family members have different views. Staying together for a long time can cause more conflicts. Besides, family members have less personal space at home and some problems arise from common internet use. All these can increase the number of problems in the family (Shek, 2021).

Another finding of the research is about child education and the female participants told the difficulties they experienced with their children. It was found that housewives were inadequate in providing help to their children during online education due to their busy workload in the home. In the studies which were conducted on this subject, parents expressed that online education does not improve learning, so they struggle and have difficulty with their children's education twice as much as normal. They also added that online education is inefficient; children's motivation decreases and they are insufficient in supporting children as parents (Del Boca et al., 2020; Misirli & Ergulec 2021; Snelling & Fingal, 2020). In conclusion, as a result, the duties of parents at home increased as the schools were closed and online education started due to the pandemic. The parents mentioned the difficulties such as fulfilling the responsibilities at home, increasing the children's motivation to study and trying to provide the balance between the interruptions experienced about the lessons during online education (Garbe et al., 2020).

It was revealed that there was an increase in the bill of shopping, internet; electric, water etc. and economic difficulties were experienced in the pandemic process. It was expressed by the housewives that the quality of spending time together at home decreased due to the increase in the working hours of their husbands. It is also stated in the related literature that Covid-19 pandemic affected the economic welfare of families negatively and families experienced economical difficulties. One of the reasons of experiencing economical difficulties was emphasized to be not having opportunities to work from home (Acs & Karpman 2020; Berube & Bateman, 2020). While the pandemic process provided very important profits for many sectors (web-based purchasing, technological games, health sector etc.), it also affected many other sectors in which semi-qualified or

unqualified employees work and this made a lot of people unemployed and caused them to experience economical problems (Fisher et al., 2020). Unemployment creates increasing stress and mental health problems for the individual psychologically. These kinds of problems decreased the quality of family life, economical welfare of families and family relationships due to the economical anxiety by influencing the individuals' processes of being able to manage home life even more negatively (Dew, 2020; Kelley et al., 2022).

It was found that the increase in the number of responsibilities encumbered to women during the pandemic process affected their mental health negatively and grew their stress, anxieties, worries and fears. As a result of the Covid-19 pandemic, intense stress, particularly among women who carry the responsibility of childcare and elderly care, was developed in most parts of the world. It has also caused many women to feel more anxious, thrilled, afraid or depressed due to loss of control and a global sense of unpredictability resulting from the limited financial and social resources, unemployment and the imbalance between homeschooling and teleworking (Almeida et al., 2020). Besides, it was expressed that women's having more negative mental health than men and having intensive general psychological profiles such as high anxiety, stress and depression were associated with the risk factors, cultural gender roles and social pressure, which were observed to increase during the pandemic process (Hao et al., 2020; Street & Dardis 2018).

RECOMMENDATIONS

Consequently, it can be said that the pandemic affected all societies and families which constitute those societies by creating a global effect and the housewives are the ones who experience intensive changes and take big responsibilities on this issue. The responsibilities which the housewives fulfil routinely within their social gender roles and the expectations from them increased even more during the pandemic process. It was found in this study that the housewives had difficulties as their workload in the home increased and part of the families declared that they were happy about the time spent with their families. In contrast, some families said that they had difficulties in the time spent with their families due to being locked down at home. Although the parents responded positively about online education of their children, they emphasized that they felt insufficient about building children's motivation and providing contributions to their education. In addition, it was determined that the parents experienced economical problems and this affected their mental health negatively. This study revealed the difficulties which the housewives who were trying to adapt to the pandemic process, which is expressed as the new normal, experienced. The results which were obtained from this study might comprise a basis for the prospective solution-based researches. Investigating the experiences of women from different economical and cultural levels during the pandemic process might also contribute to the studies based on social gender in terms of evaluating especially the women's position. Moreover, a follow-up study can be conducted to investigate the long term effects of the pandemic in future studies. In this research, all participant women were housewives. This can be considered as a situation which limits the participant diversity. Further contributions can be made to the related literature by investigating the experiences of women who work in different positions and statuses.

ETHICAL TEXT

In this article, the journal writing rules, publication principles, research and publication ethics, and journal ethical rules were followed. The responsibility belongs to the authors for any violations that may arise regarding the article. Ethics committee approval of the article was obtained by Çukurova University / Publication Ethics Committee with the decision numbered E.571666 dated 01.12.2022.

Author(s) Contribution Rate: In this study, the contribution rate of the first author was 40%, the contribution rate of the second author was 30%, the contribution rate of the third author was 30%.

REFERENCES

- Acs, G., & Karpman, M. (2020). Employment, income, and unemployment insurance during the Covid-19 Pandemic. Urban Institute.
<https://www.urban.org/sites/default/files/publication/102485/employment-income-and-unemployment-insurance-during-the-Covid-19-pandemic.pdf>.
- Alase, A. (2017). The interpretative phenomenological analysis (IPA): A guide to a good qualitative research approach. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 5(2), 9-19.
<http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.5n.2p.9>
- Almeida, M., Shrestha, A. D., Stojanac, D., & Miller, L. J. (2020). The impact of the Covid-19 pandemic on women's mental health. *Archives of women's mental health*, 23(6), 741-748. <https://doi.org/10.1007/s00737-020-01092-2>
- Başterzi A. D. & Yılgör A. G. (2013) Kadının görünmeyen emeği: Görünmeyen emeğin görünürlüğü üzerine bir tartışma. içinde: kadınların yaşamı ve kadın ruh sağlığı. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Berube, A., & Bateman, N. (2020). Who are the workers already impacted by the Covid-19 recession. Washington, DC: Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/research/who-are-the-workers-already-impacted-by-the-Covid-19-recession/>
- Carlson, D. L., Petts, R. J., & Pepin, J. R. (2021). Changes in US Parents' Domestic Labor During the Early Days of the COVID-19. Pandemic. *Sociological inquiry*, 90(3), 1217–1244. doi: 10.1111/soin.12459.
- Craig, L., & Churchill, B. (2021). Dual-earner parent couples' work and care during COVID-9. *Gender, Work & Organization*, 28, 66-79. <https://doi.org/10.1111/gwao.12497>
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage.
- Creswell, J.W. (2012). *Educational research : planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Merrill Prentice Hall.
- Del Boca, D., Oggero, N., Profeta, P., & Rossi, M. (2020). Women's and men's work, housework and childcare, before and during Covid-19. *Review of Economics of the Household*, 18(4), 1001-1017.
<https://doi.org/10.1007/s11150-020-09502-1>
- Dew, J. (2020). Ten years of marriage and cohabitation research in the *Journal of Family and Economic Issues*. *Journal of Family and Economic Issues*, 42, S52–S61. <https://doi.org/10.1007/s10834-020-09723-7>

- Ersöz, A. G. (2020). Covid-19 Salgını Özelinde Ulrich Beck'in "Risk Toplumu" ile Anthony Giddens' in "Geç Modernite" Kavramlarını Yeniden Düşünmek. *Electronic Turkish Studies*, 15(6). <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44531>
- Evans, S., Mikocka-Walus, A., Klas, A., Olive, L., Sciberras, E., Karantzas, G., & Westrupp, E. M. (2020). From "it has stopped our lives" to "spending more time together has strengthened bonds": The varied experiences of Australian families during Covid-19. *Frontiers in psychology*, 11, 588667. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.588667>
- Fisher, J., Languilaire, J. C., Lawthom, R., Nieuwenhuis, R., Petts, R. J., Runswick-Cole, K., & Yerkes, M. A. (2020). Community, work, and family in times of Covid-19. *Community, Work & Family*, 23(3), 247-252. DOI: 10.1080/13668803.2020.1756568
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). Covid-19 and remote learning: Experiences of parents with children during the pandemic. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45-65. <https://doi.org/10.29333/ajqr/8471>
- Hao, F., Tan, W., Jiang, L. I., Zhang, L., Zhao, X., Zou, Y., ... & Tam, W. (2020). Do psychiatric patients experience more psychiatric symptoms during Covid-19 pandemic and lockdown? A case-control study with service and research implications for immunopsychiatry. *Brain, behavior, and immunity*, 87, 100-106. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.04.069>
- Kalaylıoğlu, Y. (2020). Türkiye'de Covid-19 Etkilerinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi. <https://www.wald.org.tr/yayinlar/articles-and-reports/turkiye-de-Covid-19-etkilerinin-toplumsal-cinsiyet-acisindan-degerlendirilmesi-en>
- Karabulut, A. B. (2021). Pandemi Sürecinde Kadın: Bir Bilanço'ya Dair Düşünceler. *MEYAD Akademi*, 2(1), 69-83.
- Kaugars, A. S., Holly, L. E., Tait, M., & Oswald, D. (2022). Exploring American parents' lived experiences during the Covid-19 pandemic: Ramifications for well-being. *Journal of Pediatric Psychology*, 47(2), 135-147. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsab120>
- Kelley, H. H., Lee, Y., LeBaron-Black, A., Dollahite, D. C., James, S., Marks, L. D., & Hall, T. (2022). Change in Financial Stress and Relational Wellbeing During Covid-19: Exacerbating and Alleviating Influences. *Journal of Family and Economic Issues*, 1-19. <https://doi.org/10.1007/s10834-022-09822-7>
- Kızıllırmak, B., & Memiş, E. (2020). Covid-19 Krizi ve Ev içi Emeğe Etkileri [Internet]. Erişim adresi: <http://www.keig.org/Covid-19-krizi-ve-ev-ici-emege-etkileri/>
- Misirli, O., & Ergulec, F. (2021). Emergency remote teaching during the Covid-19 pandemic: Parents experiences and perspectives. *Education and information technologies*, 26(6), 6699-6718. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10520-4>
- Patrick, S. W., Henkhaus, L. E., Zickafoose, J. S., Lovell, K., Halvorson, A., Loch, S., ... & Davis, M. M. (2020). Well-being of parents and children during the Covid-19 pandemic: a national survey. *Pediatrics*, 146(4), 1-8. <https://doi.org/10.1542/peds.2020-016824>

- Pereda, N., & Díaz-Faes, D. A. (2020). Family violence against children in the wake of Covid-19 pandemic: a review of current perspectives and risk factors. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, 14(1), 1-7. <https://doi.org/10.1186/s13034-020-00347-1>
- Prime, H., Wade, M., & Browne, D. T. (2020). Risk and resilience in family well-being during the Covid-19 pandemic. *American Psychologist*, 75(5), 631. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/amp0000660>
- Reichelt, M., Makovi, K., & Sargsyan, A. (2020). The impact of COVID-19 on gender inequality in the labor market and gender-role attitudes. *European Societies*, 23(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1823010>
- Qian, Y., & Hu, Y. (2021). Couples' changing work patterns in the United Kingdom and the United States during the COVID-19 pandemic. *Gender, Work and Organization*. 1–19. <https://doi.org/10.1111/gwao.12661>
- Sağlık Bakanlığı (2022). Covid-19 Bilgilendirme Platformu. <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html>
- Shek, D. T. (2021). Covid-19 and quality of life: Twelve reflections. *Applied Research in Quality of Life*, 16(1), 1-11. <https://doi.org/10.1007/s11482-020-09898-z>
- Smith, J. A., & Osborn, M. (2003). Interpretative phenomenological analysis. In J. A. Smith (Ed.), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* (pp. 51–80). Sage Publications, Inc.
- Snelling, J., & Fingal, D. (2020). Ten strategies for online learning during a Coronavirus outbreak. <https://www.iste.org/explore/learning-during-Covid-19/10-strategies-online-learning-during-coronavirus-outbreak>
- Street, A. E., & Dardis, C. M. (2018). Using a social construction of gender lens to understand gender differences in posttraumatic stress disorder. *Clinical psychology review*, 66, 97-105. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2018.03.001>
- Toran, M., Sak, R., Xu, Y., Şahin-Sak, İ. T., & Yu, Y. (2021). Parents and children during the Covid-19 quarantine process: Experiences from Turkey and China. *Journal of Early Childhood Research*, 19(1), 21-39. <https://doi.org/10.1177%2F1476718X20977583>
- Ünal, B., & Gülseren, L. (2020). Covid-19 pandemisinin görünmeyen yüzü: Aile içi kadına yönelik şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 89-94. DOI: 10.5505/kpd.2020.37973
- Weeland, J., Keijsers, L., & Branje, S. (2021). Introduction to the special issue: Parenting and family dynamics in times of the Covid-19 pandemic. *Developmental Psychology*, 57(10), 1559. <https://doi.org/10.1037/dev0001252>
- Weaver, J. L., & Swank, J. M. (2021). Parents' lived experiences with the Covid-19 pandemic. *The Family Journal*, 29(2), 136-142. <https://doi.org/10.1177%2F1066480720969194>
- Yavorsky, J. E., Qian, Y., & Sargent, A. C. (2021). The gendered pandemic: The implications of COVID-19 for work and family. *Sociology Compass*, 15(6), e12881. <https://doi.org/10.1111/soc4.12881>
- Yeniçeri, Z., & Esin, K. O. Ç. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinin Toplumsal Cinsiyet Eşit (siz) liğine Etkileri | The Effects of Covid-19 Pandemic on Gender (In) Equality. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 4(1), 80-102. <https://doi.org/10.33708/ktc.899892>

COVID 19 PANDEMİ SÜRECİNDE EV KADINLARININ AİLE YAŞAM DENEYİMLERİ

Öz

Covid 19 pandemi süreci dünyadaki tüm toplumları etkilemiş, virüsle mücadele kapsamında yapılan yeni düzenlemeler ailelere ek yükler getirmiş ve farklı zorluklarla başetmek durumuyla karşı karşıya bırakmıştır. Ailelerin sağlıklarını, güvenliklerini ve ekonomik durumlarını etkileyen yeni durum özellikle de kadınların emeğini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu çalışmada pandemi sürecinde ailedeki yaşam deneyimlerinin kadının bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 15 ev kadını katılmış, veriler katılımcılarla yüzyüze görüşmeler yapılarak toplanmış ve verileri analiz etmek için yorumlayıcı fenomenolojik analiz kullanılmıştır. Bulgular ev kadınından beklenen rol ve sorumluluklar, aile zamanı, çocuk eğitimi, ekonomik durum, ruh sağlığı olmak üzere beş ana tema altında toplanmıştır. Araştırmanın sonuçları, pandemi sürecinde ev kadınlarının evdeki rol ve sorumluluklarının arttığını, ailede geçirilen zaman konusunda çocuklarla birlikte daha fazla zaman geçirmekten memnun olduklarını, buna karşılık çok fazla bir arada olmanın getirdiği bir takım zorluklar yaşandığını, çocukların eğitimi konusunda yoğun problemlerle karşılaştıklarını, ekonomik açıdan zorluklarla mücadele ettiklerini ve ruh sağlıklarının olumsuz etkilendiğini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: COVID 19, ev kadınları, aile, toplumsal cinsiyet.

GİRİŞ

COVID-19 salgını tüm dünyayı etkileyerek birçok ülkeye yayılmış ve insanların yaşantılarını hızlı bir şekilde değiştirmelerine aile yaşantılarında önlemler almalarına neden olmuştur. COVID-19, diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi ilan edilmiştir (Sağlık Bakanlığı, 2022). Pandeminin yarattığı kriz durumu, dünyadaki toplumlari neredeyse tüm yönleriyle etkilemiş, büyük zorluklarla karşı karşıya getirmiş, aile dinamikleri, ilişkiler ve rutinleri üzerinde derin etkileri olmuştur (Weeland et al., 2021; Yavorsky et al., 2021). Özellikle ebeveyn ve çocuklar bu süreçten önemli ölçüde etkilenmiş olup Amerika'da 4 ebeveyn den biri ruh sağlığının kötüleştiğini, 7 ebeveyn den biri ise çocuklarının davranışsal sağlığının kötüleştiğini bildirmiştir (Patrick et al., 2020). Virüsü kontrol altına alma çabaları ile birlikte farklı ülkelerde alınan önlemlerin gerektirdiği sosyal izolasyon, ekonomik istikrarsızlık, yüksek düzeyde gerilim, virüs korkusu ve yeni ilişki biçimleri, ailelerin stres düzeylerini artırmıştır. Hastalığın yayılmasını engellemek için uygulanan zorunlu sokağa çıkma yasakları, çocukları evlerine hapsederek, onları insanlardan ve onlara yardımcı olabilecek kaynaklardan izole etmiştir (Craig & Churchill, 2020; Pereda & Diaz-Faes, 2020). COVID 19 pandemi sürecinde ailelerin yaşadıkları deneyimler konusunda yapılan araştırmalar, ebeveynlerin bu süreçte benzersiz zorluklar yaşadığını (Kaugars et al., 2022; Weaver & Swank, 2021), finansal güvensizlik, bakım yükü ve eve kapanma ile ilgili stres gibi sosyal bozulma sonucunda ortaya çıkan zorluklar nedeniyle çocukların ve ailelerin refahı için bir tehdit oluşturduğunu ortaya koymuştur (Prime et al., 2020). Bu durum toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kaygıları da artırmıştır. Bir taraftan bu konuda 60 yıllık ilerlemenin ortadan kalkabileceği endişesini artırmış, diğer yandan erkeğin daha fazla evde bulunmasıyla birlikte farklı cinsiyetteki ebeveynler arasında ev içi emeğin daha eşit paylaşılabilmesi düşüncesine de yol açmıştır (Carlson et al., 2020). Evden çalışma ve okulların kapanması gibi virüsün yayılmasıyla mücadeleye yönelik sosyal mesafe önlemleri, ailelere ek bir yük getirmekle birlikte her iki partnerin de çalıştığı çiftler arasında COVID-19 nedeniyle çalışma düzenlemelerinin ev işleri, çocuk bakımı ve evde eğitim üzerindeki etkilerini analiz eden araştırma sonuçları, Covid-19 ile ilişkili ek ev işi ve çocuk bakımının çoğunlukla kadınlara düştüğünü, çocuk bakımı ile ilgili etkinlikler çiftler arasında ev işlerinden daha eşit bir şekilde paylaşıldığını göstermektedir (Del Boca et al., 2020). Pandeminin getirdiği evde kalma kuralı ile ilgili olarak bakım ve ev içi desteklerin kalkması, ebeveynlerin iş ve aile yaşamlarını önemli ölçüde kesintiye uğratmıştır. 1.025 partnerli, farklı cinsiyetten ABD'li ebeveyn ile yapılan araştırma sonuçları, halihazırda ev işlerinin çoğunu yapmakta olan annelerin ev içi sorumluluklarında genel bir artışın yanı sıra babaların katkılarında bir artış olduğunu göstermiştir. Babaların ev işlerine ve çocuk bakımına harcadıkları zamanın artmasından hareketle hem anneler hem de babalar açısından ev içi işlerin daha eşitlikçi paylaşılması yönünde genel bir değişimin olduğu da belirtilmiştir (Carlson et al., 2020).

Türkiye'de de pandeminin insanlar üzerindeki etkilerinin çok ağır ve zor olduğu ifade edilebilir. Covid-19 pandemi sürecinin toplum ve aileler üzerindeki etkileri kaçınılmaz olmakla birlikte pandeminin negatif etkilerinin erkeklere göre daha çok kadınlar üzerinde etkili olduğu belirtilmekte ve böyle bir olumsuz artışın ise varolan geleneksel cinsiyet rol dağılımındaki eşitsizlikle alakalı olabileceği vurgulanmaktadır. Kadınlara atfedilen klasik cinsiyet rol tanımlamaları, pandemi sürecinde mecburi hale gelen yeni ev yaşamında daha fazla ev içi görev almak zorunda

kalmalarına ve bu durum pandemi sürecini zor geçirmelerine neden olmuştur (Ersöz, 2020; Karabulut 2021). Covid-19 hem kadınlarda hem de erkelerde olumsuz ekonomik sonuçlar doğururken, işini kaybeden kadın sayısının daha fazla olduğu, ev işi yüklerinin erkeklere göre daha da fazlaştığı ve ev içinde geleneksel cinsiyet rollerinin ve eşitsizliğin pandemi sürecinde de devam ettiği belirtilmiştir. Buna bağlı olarak kadınların ruh sağlıklarının Covid-19 pandemisi nedeniyle bozulduğu, erkeklerin kadınlara göre ruh ve duygusal sağlıklarının da olumsuz etkilendiği fakat kadınlara göre bu etkinin daha düşük olduğu ifade edilmiştir (Kalaylıoğlu 2020). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak pandemi sürecinde kadınların evlerinde ev işi sorumluluklarının artması ve verilen emeğin normal olarak görülmesi erkelere oranla kadınları daha fazla yıpratmıştır. Ayrıca gösterilen bu çabanın büyük bir bölümünü ev işleri, çocuk eğitimi ve bakımı oluştururken, çalışma saatleri de çok uzamıştır. Bu açıdan bakıldığında kadınların çoğunun Covid-19 süreci boyunca sosyo-kültürel ve ekonomik olarak yıprandığı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadınlar üzerindeki etkisinin daha derin ve daha fazla olduğu vurgulanmaktadır (Başterzi ve Yılğör 2013; Kızılırmak ve Memiş, 2020; Ünal ve Gülseren 2020).

Karantina sürecinde Türk ve Çinli ebeveynlerin 3–6 yaşındaki çocuklarıyla aile içi yaşantılarını inceleyen araştırma sonuçları, ebeveynlerin çocuklarıyla olan deneyimlerinde birçok benzer noktayı ortaya çıkarmıştır. Bu olağanüstü dönemde ebeveynler arasındaki kültürel farklılıklar önemli bulunmamış ve ebeveynler çoğunlukla evde karantina ile ilgili zorlukları dile getirmiş, ev karantinasının bir sonucu olarak günlük programlarının ve rutinlerinin değiştiğini vurgulamıştır. Çalışma ayrıca karantinanın ebeveynlerin evde daha fazla zaman geçirmesine ve çocuklarıyla etkileşime girmesine neden olduğunu da ortaya koymuştur. Ebeveynler karantina süreciyle ilgili birçok olumlu deneyimi ifade etmekle birlikte, yarısından fazlası çocuklarıyla faaliyetlerde bulunmayı ve aile ilişkilerini iyileştirmeyi olumlu sonuçlar olarak tanımlamıştır (Toran et al., 2021). Bazı aileler ilişkileri güçlendirme, yeni hobiler bulma ve takdir, minnettarlık ve hoşgörü gibi olumlu özellikler geliştirme fırsatları da dahil olmak üzere olumlu faydalar sağladığını bildirdiği için kısıtlamalardan tüm ailelerin bu süreçten olumsuz etkilenmediği anlaşılmaktadır (Evans et al., 2020).

COVID-19'un aile refahı üzerinde büyük etkileri olduğu, karantina süreci aile üyelerinin evde bir arada kalması için daha fazla zamana sahip olacağı anlamına geldiği ve bu durumun aile uyumunu teşvik edebileceği ve aile üyeleri arasında etkileşim için daha fazla fırsat sağlayabileceği ifade edilirken, diğer yandan aile ile fazla bir arada bulunmak zorluklar da doğurabilmektedir. Aile üyeleri farklı görüşlere sahip olduğunda uzun süre bir arada kalmak daha fazla çatışma yaratabilmekte, ailedeki alan küçükse evde kalmak her aile üyesi için daha az kişisel alan anlamına gelebilmekte, ebeveynlik ile ilgili zorluklar olmakta, evde çocukları bilgisayar kullanımı konusunda denetlemek ve sağlıklı bir günlük rutini takip etmelerini istemek gibi ebeveyn denetim yükleri artmaktadır. Ayrıca okulların kapanması nedeniyle öğrenciler çevrimiçi öğrenme yoluyla ders çalışmakta, bu öğrenme şekli ebeveyn katılımını gerektirmekte ve bu oluşan yeni durum bilgisayar kullanımı ve çevrimiçi öğrenme prosedürlerine aşina olmayan ebeveynler için zor olmaktadır (Shek, 2021).

Yukarıda bahsedilen araştırmalardan da anlaşılacağı üzere pandeminin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini artırdığına dair kanıtlara rağmen (Yavorsky et al., 2021), evde cinsiyete dayalı iş bölümünü potansiyel olarak değiştirmesi,

daha önce ev içinde görünür olmayan babaları açığa çıkarması (Carlson et al., 2020), bireylerin cinsiyet rolü tutumlarının yeni “yaşanan gerçeklere” uyum sağlamak için değişebileceği konusunda umut ışığı vermektedir (Qian & Hu, 2021; Reichelt et al., 2020). Şimdiye kadar iş ve aile üzerine Covid-19 ile ilgili yüzlerce çalışma yayınlanmış olsa da, pandeminin farklı insan gruplarını nasıl etkilediği ve bu etkilerin toplumsal cinsiyet eşitsizliği/eşitliği üzerindeki uzun vadeli etkileri hakkında hala öğrenilecek çok şey vardır (Yavorsky et al., 2021). Pandemi sürecinde yaşanan değişimlerin tüm toplumları etkilediği ve derin sonuçlar ortaya çıkardığı gerçeği dikkate alındığında, ev kadınlarının bu süreçten çok fazla etkilenen bir kesim olduğu düşünülmüş ve bu süreci nasıl deneyimledikleri, yaşamında nasıl değişiklikler oluşturduğu ve aile yaşantısında zorunlukların getirdiği yeni düzenlemelere nasıl tepkiler verdiği merak konusu olmuştur. Bu sebeple araştırmada Covid 19 pandemi sürecinde ev kadınlarının ailedeki yaşam deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; pandemi sürecinde kadınlardan beklenen roller, ailede geçirilen zaman, çocuk eğitimi, ekonomik durum ve ruh sağlıklarının nasıl bir değişim gösterdiği gibi alt amaçlar incelenmiştir.

YÖNTEM

Bu araştırmada katılımcıların (ev kadınları) Covid 19 pandemi sürecindeki deneyimlerini ortaya çıkarmak amacı ile yorumlayıcı fenomenolojik nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışma bireylerin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar. Fenomenolojistler bir fenomeni deneyimleyen tüm katılımcıların ortak özelliklerinin tanımlanmasına odaklanırlar. Katılımcılardan elde edilen yaşam deneyimlerini anlamlı bir bütün haline getirerek, katılımcıların yaşantılarının psikolojik etkilerini daha iyi yansıtır ve tanımlar (Alase, 2017; Creswell, 2013).

Katılımcılar

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü belirlemek önemli bir karardır (Creswell, 2013, ss.156). Fenomenolojik bir araştırmada katılımcı sayısı 2-25 arasında olması önerilmektedir. Katılımcıların seçimi örneklem havuzunda varolan homojenliği yansıtmalı ve temsil edici olmalıdır. Burada amaç sadece birkaç olgu yada kişiyi incelemek değil aynı zamanda çalışılan her bir olgu veya birey hakkında kapsamlı ayrıntılı bilgi toplamaktır (Creswell, 2012). Bu araştırmada katılımcılar kartopu örnekleme ve ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 15 ev kadınından oluşmaktadır. Katılımcıların dahil edilme ölçütleri; ev kadını olması, okula giden çocuğunun olması, evli olması, eşlerin çalışıyor olması. Çalışmaya katılan kadınların yaşları 25- 65 (ortalama=45) aralığındadır. Katılımcıların iki veya üç çocuğu (1-30 yaş aralığında) bulunmaktadır. Tüm katılımcıların okula devam eden çocukları evden çevrimiçi olarak eğitim almaktadır. 9 ev kadınının eşi pandemi sürecinde çalışmakta, 2 ev kadınının eşi işe gitmeyerek evden sanal olarak çalışmakta, 3 ev kadınının eşi emekli olmakla birlikte günlük işlerde çalışmaktadır.

Süreç

Etik kurul onayı alındıktan sonra katılımcılar belirlenmiştir. Katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katılmak istediklerini belirttikten sonra görüşme zamanı ayarlanarak, sosyal mesafe ve hijyene dikkat edilerek katılımcılarla yüzyüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların evlerinde uygun oldukları zamanda yapılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce araştırmanın kapsamı anlatılmış ve görüşmeleri kaydetmek için izin alınmıştır. Görüşmeler ortalama 25-30 dakika sürmüştür. Verilerin elde edilmesinde veri doygunluğu ilkesine göre yani toplanan yeni veriler kendini tekrar etmeye başladığı zaman veri toplama süreci sonlandırılmıştır (Creswell, 2012). Görüşmelerde sorulan sorulardan bazı örnekler; 1) Pandemi sürecinde aile içi ilişkilerde ne gibi değişiklikler oldu? 2) Pandemi sürecinde ev işleri ile ilgili (temizlik yapmak gibi) iş yükünüzde değişiklikler oldu mu? 3) Pandemi sürecinde ekonomik açıdan değişimler ne yönde oldu?

Verilerin analizi

Araştırma kapsamında Covid 19 pandemi sürecinde aile yaşam deneyimlerine ilişkin ev kadınlarından toplanan verileri analiz etmek için yorumlayıcı fenomenolojik analizin aşamaları takip edilmiştir (Smith & Osborn, 2004). Analizde ilk olarak katılımcıların ses kayıtları araştırmacılar tarafından dinlenerek bire bir yazıya aktarılmış ve metinler oluşturulmuştur. Her bir katılımcıya ait oluşturulan yazılı metinler araştırmacılar tarafından tekrar tekrar okunarak üzerinde notlar alınmış, kodlamalar yapılmış ve kodlamalar sonucunda temalar oluşturulmuştur. Sonraki aşamada ortaya çıkan temalar birbirleriyle ilişkilendirilmiş ve benzerliklere göre gruplandırılmıştır. Son aşamada genel bir tema listesi oluşturulmuştur. Temalarla ilgili bulgular verilirken, ev kadınlarının ifadeleri Kadın 1=K1, Kadın 2=K2 şeklinde kodlanarak verilmiştir.

BULGULAR

Çalışmada, Covid 19 pandemi döneminde Türkiye’de ev kadınlarının ailedeki deneyimlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Elde edilen metinsel veriler üzerinde yorumlayıcı fenomenolojik analiz kullanılarak beş tema üretilmiştir. Bu temalar, Covid 19 kriz döneminin ev kadınlarını nasıl etkilediğine dair kapsamlı bir içerik sağlamıştır. Katılımcıların ifadeleri ile desteklenen temalar sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Tema 1: Ev kadından beklenen rol ve sorumluluklar

Pandemi sürecinde kadınlar çok zorluk çektiklerini belirtirken özellikle ev işleri ile ilgili rol ve sorumluluklarının ev temizliği, ev içi düzeni sağlama, yemek pişirme ve servis etme gibi konularda daha çok artış olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca kadınlar ev içinde pandemi döneminde evle ilgili sorumlulukların yerine getirilmesinde ailenin diğer üyelerinin kendilerine kısmen yardımcı olduklarını ancak yapılan işlerin kadınların asli görevi olarak algılanmaya devam ettiğini belirtmişlerdir. Mutfakta çok zaman geçirdiklerini, yemek yapma, bulaşık yıkama gibi işlerin daha fazlaştığını ve evde iş yükünün arttığını ifade ettiler. Ev içi temizliğine ve hijyene, yine alışverişten

sonra alınan malzemelerin temizliğine daha fazla zaman harcadıklarını söylediler. Pandemide hasta yakınlarına bakmak zorunda kaldıklarını ve bununda fazladan iş yükünü artırdığını söylediler.

K8; «Evde yemek yapmak konusunda çok zorlandım. Öncesinde dışarıda yemek yedik, daha rahattım ama şimdi sürekli evde yemek yapıyorum.»

K12; «Ev işi, çocuk bakımı, çamaşır, bulaşık işleri daha da arttı. Eşimle işyükünü paylaşsak bile bende ki iş yükü daha fazla.»

Tema 2: Aile zamanı

Kadınlar, pandeminin aile zamanı üzerindeki etkisi ile ilgili olarak farklı açıklamalar yaptılar. Bir kısmı pandemide eşlerinin yine çalışmaya devam ettiği için işten yorgun geldiğini ve sınırlı zaman ayırdığını, çocuklarla ve kendisiyle çok az vakit geçirdiğini ve iletişimin çok az olduğunu belirttiler. Bir kısmı ise eşlerinin evde olmasının aileyi olumlu yönde etkilediğini iş yoğunluğundan dolayı birlikte zaman geçiremezken pandemi sayesinde ailenin bir arada olduğunu, güzel vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Diğer yandan bazı kadınlar ise sürekli evde oldukları ve sıkıldıkları için yeni arayış içine girdiklerini ve evde geçirdikleri zamanı değerlendirmek için birtakım hobiler, uğraşlar edinmeye başladıklarını vurgulamışlardır. Bazı kadınlar ise eşlerinin işten geldikten sonra çocuklarıyla vakit geçirdiklerini dinlendiğini ve sonra yattığını belirtmiş, bazıları ise tüm aile üyelerinin sürekli bir arada olmasının aile içinde yemek rutinleri, televizyon izleme, çocuklarla çevrimiçi derse katılma gibi konularda problem oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

K7; «Herkesin evde bir arada olması düzensizlik oluşturdu. Kimisi geç yatıyor, kimisi erken yatıp erken kalkıyor, buda iş yükümü arttırdı, işim çoğaldı...»

K6; «En çok yıpranan ben oldum. Eşim eve geldiğinde çocuklarla oyun oynuyor, onları eğlendiriyor ama kuralları uygulama konusunda çocuklara müdahale etmiyor, ben etmek zorunda kalıyorum, ben kötü polis, eşim iyi polis oluyor.»

Eşi evde olan kadınlar ise evde eşleriyle birlikte olmanın aile zamanını olumlu etkilediğini, daha önce eşlerinin yoğun çalışmalarından dolayı aile içinde birlikte zaman geçirmenin mümkün olmadığını, pandemiden dolayı sürekli evde olmasının birlikte zaman geçirme açısından yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

K11; «pandemi öncesinde eşimle bir arada değildik, çok fazla zaman geçiremiyorduk. Bu süreç bizi birbirimize daha çok bağladık.»

Kadınlar eve kapanmaktan dolayı, arayış içine girdiklerini, ve bazı hobiler geliştirdiklerini ifade ettiler (dikiş dikmek, nakış işlemek, kitap okumak, boncuk işi, spor yapma, sağlıklı beslenmeye ilgi vb.).

K9; «bir yere gidemediğimiz, sosyalleşemediğimiz için çocukların biri kuş beslemeye başladı, diğeri akvaryumda balık yetiştirmeye başladı, eşim tespih yapmaya başladı, ben kitap okuyorum.»

Tema 3: Çocuk eğitimi

Ev kadınları yüzyüze eğitimden çevrimiçi eğitime geçişi anlattılar. Çocukların ders motivasyonlarını sağlamanın çok zor olduğunu ve yeri geldiğinde kendisinin öğretmeye çalıştığını ama yeterli olmadığını belirttiler. Çocukların yüzyüze eğitimde öğretmeninden öğrendiği gibi verimli olmadığını belirttiler. Ayrıca çocuklar sürekli bir aradayken çatışmaların yoğun olduğunu ifade ettiler. Genç yetişkin çocuğu olanlar çocuklarının pandemiden dolayı işsiz kaldıklarını, evde sıkıldıklarını belirttiler. Çocuklar evde kaldıkları için sürekli birşeyler atıştırmak istediklerini ve bundan dolayı mutfaktan çıkamadıklarını ifade ettiler. Çocuk bakımı konusunda ve çocukların eğitimi ile ilgili olarak eşlerinden kısmen yardım aldıklarını ama bununla ilgili iş yükünün daha çok kendilerinde olduğunu ve bu sebeple kendilerine zaman ayıramadıkları için yıprandıklarını belirtmişlerdir

K1; «Önceden okul vardı ama şimdi okulda aldıkları eğitim evde gerçekleşiyor. Sürekli kontrol etmem gerekiyor. Ama yine yüzyüze eğitimde olduğu gibi verimli olduğunu düşünmüyorum.»

K6; «Çocuk bakımı konusunda sıkıntılarım oldu, çocuklarla eve kapandım, dört duvarın arasında sürekli onlarla olmak bunalım yaratıyor. Eşimde çok yardımcı olmuyor bu nedenle kendime ait zaman ayıramıyorum.»

Tema 4: Ekonomik durum

Pandemi ailelerin ekonomik durumlarında farklılıklar meydana getirmiştir. Kadınlar ekonomik olarak faturaların arttığını (doğalgaz, elektrik, su vb.) belirtirken, pazar-market alışverişinin daha fazla olduğunu, çevrimiçi eğitimden kaynaklı internet kullanım süresinin arttığını ve bunlarında faturalara yansıdığını vurguladılar. Eşleri çalışan kadınların eşlerinin işlerinin yoğunlaştığını bu durumun kazançlarını arttırdığını ama ev ekonomisi ile ilgili herkesin evde olmasından kaynaklı ise harcamaların arttığını belirtmişlerdir.

K13; «Ekonomik olarak masraflarımız arttı, Pazar market alışverişi arttı, elektrik su doğalgaz faturaları daha yüksek gelmeye başladı. Bu da bütçemizi sarstı.

K5; «Pandemide eşim daha çok çalışmaya başladı, daha çok para kazanıyor ancak evdeki masraflarda arttı.»

Tema 5: Ruh sağlığı

Pandemi kaynaklı ev kadınlarının ruh sağlığında değişimler söz konusu olmuştur. Evdeki iş yükünün artması ve yapılan işlerden dolayı takdir görememe çatışmalara neden olurken stres düzeylerinin de arttığını belirttiler. İzole yaşam süresinin uzamasının sabır ve hoşgörü düzeyinin azalttığı, sıkıntı ve daralmayı yoğunlaştırdığını ifade ettiler. Ayrıca hijyen konusunda takıntılarının arttığını vurguladılar. Sosyalleşme ve kendine zaman ayırma ihtiyacının oluştuğu ifade edilmiştir. Sürekli eş ile birlikte olmak iletişim çatışmalarını arttırdığını, başkaları ile

sosyalleşmenin ruh sağlığına iyi geleceğini belirttiler. Ailede Covid 19 geçirenlerin olması, pandemide bir yakını kaybetmek onların stres düzeyi ve endişelerini arttırdığını vurguladılar.

K10; «Sabır bitti, hoşgörü bitti. Hijyen ve düzen konusunda takıntılarım arttı. Mutfak tezgahının üzerinde bir bardak görsem bile geriliyorum, stres yapıyorum, dışarıdan biri eve geldiğinde hemen üzerindeki çıkarıp çamaşır makinesine atıyorum yoksa psikolojik olarak rahat edemiyorum.»

K1; «Evde stres düzeyim yükseldi, evde o kadar iş yapıyorum, yemek yapıyorum ama takdir görmüyorum, tamam bunları yapmam gerektiğini biliyorum ama insan bir teşekkür eder, eline sağlık der... bunlar olmadığı için daha da sinirleniyorum.»

K2; «Pandemide eşimin işi arttı ve birlikte zaman geçiremiyoruz, çok az bizimle birlikte oluyor, dışarı çıkmamızı istemiyor, çok kısıtlıyor, tabii ki hastalanmamızdan korktuğu için...»

K9; «Yeğenim hastalandı, sürekli ona baktım, psikolojim bozuldu, yeğenimi kaybettim, çok acı...»

TARTIŞMA ve SONUÇ

Covid 19 pandemi süreci tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de aile yaşantılarında değişimlere neden olmuş, kapanma ile birlikte ev kadınları bu süreçten ev işi sorumluluklarının artması ve geleneksel cinsiyet rollerinin süregelen etkisi ile birlikte en çok etkilenen grubu oluşturmuştur. Bu çalışmada pandemi sürecinde ev kadınlarının deneyimleri araştırılmıştır. Araştırmada ele alınan beş temadan ilki ev kadınlarından beklenen rol ve sorumluluklar ile ilgili olarak evdeki işlerle ilgili daha fazla yemek yapma, bulaşık yıkama, çamaşır vb. aktivitelerin arttığı ve bu konuda ailenin diğer üyelerinin kısmen yardımcı oldukları bulunmuştur. Evdeki işlerle ilgili paylaşımdaki değişimin, büyük ölçüde babaların evde geçirdikleri zamanın artmasıyla ilişkilendirilmektedir. Babaların pandemi sürecinde ev içi sorumluluklara maruz kalması, aile rollerine ilişkin bakış açılarını değiştirmesi, onları değerlerini ve önceliklerini yeniden değerlendirmeye yönlendirmesi açısından değişim yaratabileceği umudunu artırmaktadır. Diğer yandan bu konuda yapılan başka araştırmalarda ev içi sorumluluklarının daha çok kadınlardan beklenildiği ve görevlerin aile içinde eşit bölünmediği gözlemlenirken pandemi sürecinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerindeki olumsuz etkilerine dair kanıt oluşturduğu da (Carlson et al., 2020; Yeniçeri ve Koç, 2021) ifade edilmektedir.

Pandemi sürecinde aile ile geçirilen zaman ile ilgili olarak, bazı ev kadınları bu sürecin ailenin bir arada daha fazla zaman geçirmesiyle ilgili bağları güçlendirme açısından olumlu etkilerinin olduğunu ifade ederken bazı ev kadınları ise aile üyelerinin sürekli bir arada olmasının çatışmalar yaşanması ve stres düzeyinin yükselmesiyle ilgili olumsuz sonuçlar ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Alanyazında bu iki sonucu da destekleyen bulgulara rastlanılmıştır. Ebeveynler süreç boyunca hem olumlu hem de olumsuz deneyimlerini paylaştıkları bir araştırmada karantinanın ebeveynlerin evde daha fazla zaman geçirmesine ve çocuklarıyla etkileşime girmesine neden olduğuna ilişkin olumlu deneyimler yaşandığı belirtilirken diğer yandan karantina sırasında ebeveynlerin ve çocukların stres/saldırganlıklarındaki artışı vurgulamaktadır (Toran et al., 2021). Covid-19'un aile refahı

üzerinde farklı etkileri olduğu, bu süreçte karantina uygulamasının aile üyelerinin evde kalmak için daha fazla zamana sahip olacağı anlamına geldiği ve bununda aile uyumunu teşvik ettiği, aile üyeleri arasında daha fazla etkileşim fırsatı sağladığı ifade edilirken, aile ile uzun süre bir arada kalmak zorlukta doğurabilmekte, aile üyeleri farklı görüşlere sahipse uzun süre birarada kalmak daha fazla çatışmaların yaşanmasına neden olabilmektedir. Ayrıca evde aile üyelerinin daha az kişisel alana sahip olması ve ortak internet kullanımının ortaya çıkan sorunlar ailedeki problemleri arttırabilmektedir (Shek, 2021).

Araştırmanın diğer bulgusu çocuk eğitimi konusundadır ve kadınlar çocuklarıyla yaşadıkları zorlukları anlatmıştır. Evdeki yoğun işlerden dolayı kadınların çevrimiçi eğitim esnasında çocuklarına yardımcı olmakta yetersiz kaldıkları bulunmuştur. Bu konuda yapılan araştırmalarda ebeveynler çevrimiçi eğitimin öğrenmeyi iyi hale getirmediğini bundan dolayı çocuklarının eğitimiyle normalden iki kat daha fazla mücadele ettiklerini ve zorlandıklarını, çevrimiçi eğitimin verimsiz olduğunu, çocukların motivasyonlarının düştüğünü ve çocuklara destek olmada yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir (Del Boca et al., 2020; Misirli ve Ergulec 2021; Snelling & Fingal, 2020). Sonuç olarak pandemiden dolayı okulların kapatılması ve çevrimiçi eğitime geçilmesi ebeveynlerin evdeki görevlerini arttırmıştır. Hem evdeki sorumlulukları yerine getirmek hem de çocukların ders çalışma motivasyonu artırmak, çevrimiçi eğitimde ortaya çıkan ders kesintileri arasında denge kurmaya çalışmak gibi zorluklarından söz etmişlerdir (Garbe et al., 2020).

Pandemi sürecinde, ekonomik durumla ilgili olarak alışveriş, internet, elektrik, su vb. faturalarda artış olduğu ve ekonomik olarak zorluklar yaşandığı tespit edilmiştir. Pandemi döneminde eşlerin çalışma saatlerinin artmasıyla, evde birlikte zaman geçirme kalitesinin düştüğü ifade edilmiştir. Alanyazında da Covid 19 salgınının ailelerin ekonomik refahını olumsuz etkilediği ve ailelerin maddi zorluklar yaşadığı belirtilmektedir. Maddi zorluklar yaşanmasının nedenlerinden biri evden çalışma imkanlarının olmaması şeklinde vurgulanmıştır (Acs & Karpman 2020; Berube & Bateman, 2020). Pandemi süreci birçok sektör açısından (web tabanlı satın alma, teknolojik oyunlar, sağlık sektörü gibi) çok önemli kazanç fırsatları sağlarken yarı vasıflı veya vasıfsız çalışanların dahil olduğu birçok sektörü de olumsuz etkilemiş ve bu durum birçok kişinin işsiz kalarak ekonomik problemler yaşamasına neden olmuştur (Fisher et al., 2020). Psikolojik olarak işsizlik birey için artan stres ve ruh sağlığı sorunlarını oluşturmaktadır. Bu tür sorunlar bireylerin ev yaşantısını yönetebilme süreçlerini daha da olumsuz etkileyerek aile yaşam kalitesini, ailelerin ekonomik refahını, aile ilişkilerini yarattığı ekonomik kaygıdan dolayı düşürmüştür (Dew, 2020; Kelley et al., 2022).

Pandemi sürecinde kadınlara yüklenen sorumlulukların artması, onların ruh sağlığını olumsuz etkilediği, stres, kaygı, endişe ve korkularını arttırdığı tespit edilmiştir. Bu konuda Covid-19 salgını sonucu olarak, özellikle dünyanın çoğu yerinde çocuk bakımı ve yaşlı bakımının büyük bölümünü taşıyan kadınlarda yoğun bir stres olduğu ve birçok kadının, sınırlı finansal ve sosyal kaynaklar, işsizlik, evde eğitim ile uzaktan çalışma arasındaki dengesizlikten kaynaklanan küresel bir öngörülemezlik duygusu ve kontrol kaybı nedeniyle daha endişeli, heyecanlı, korkmuş veya bunalımda hissetmesine sebep olmuştur (Almeida et al., 2020). Ayrıca pandemi sürecinde kadınların ruh sağlıklarının erkeklere göre daha olumsuz olması yüksek kaygı, stres, depresyon gibi

yoğun genel psikolojik profil taşımaları pandemi sürecinde arttığı gözlenen risk faktörleriyle yani kültürel cinsiyet rolleriyle ve çevre baskısı ile ilgili olduğu belirtilmiştir (Hao et al., 2020; Street & Dardis 2018).

ÖNERİLER

Sonuç olarak, pandemi küresel bir etki yaratarak tüm toplumları ve toplumu oluşturan aileyi etkilerken bu konuda yoğun değişimler yaşayan ve büyük sorumluluklar üstlenen kesimin ev kadınları olduğu söylenebilir. Ev kadınlarının rutin olarak yerine getirdikleri toplumsal cinsiyet rollerindeki sorumlulukları ve onlardan beklentiler pandemi süreci ile birlikte daha da artmıştır. Bu çalışmada ev kadınlarının ev işi yüklerinin fazlaşması ile zorlandıkları, eve kapanma ile birlikte aile ile geçirilen zaman konusunda ailelerin bir bölümü birlikte vakit geçirme konusunda memnun olduklarını bir kısmı ise sıkıntılar yaşadıkları saptanmıştır. Çocukların eğitimiyle ilgili uzaktan çevrimiçi eğitime geçilmesini olumlu karşılamakla birlikte çocuklarının motivasyonu ve eğitimlerine katkı sağlama konusunda yetersiz kalmaları nedeniyle olumsuzluk yaşadıklarını vurgulamışlardır. Buna ek olarak ekonomik problemler yaşadıkları ve bu durumun ruh sağlıklarını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Bu çalışma yeni normale alışma olarak ifade edilen pandemi sürecine uyum sağlamayı öğrenmeye çalışan ev kadınlarının yaşadığı zorlukları ortaya çıkarmıştır. Elde edilen sonuçlar yeni yapılacak çözüme yönelik araştırmalara temel oluşturabilir. Farklı ekonomik ve kültürel düzeylerden kadınların pandemi sürecindeki deneyimlerini incelemek özellikle kadınların konumunu değerlendirmek açısından toplumsal cinsiyete dayalı araştırmalara da katkı sunabilir. Ayrıca gelecekteki çalışmalarda pandeminin uzun süreli etkilerini araştırmak için bir takip çalışması da yapılabilir.

Araştırmada katılımcı kadınların tamamının ev hanımı olması katılımcı çeşitliliğini sınırlayan bir durum olarak ifade edilebilir. Pandemi sürecinde farklı konumda ve statüde çalışan kadınların deneyimleri de araştırılarak bu konudaki literatüre katkı sağlanabilir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Makalenin etik kurul izni Çukurova Üniversitesi/Yayın Etiği Kurulu tarafınca 01.12.2022 tarih E.571666 sayılı kararı ile alınmıştır.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada ilk yazarın katkı oranı %40 olup, ikinci yazarın katkı oranı %30, üçüncü yazarın katkı oranı %30 olmuştur.

KAYNAKÇA

Acs, G., & Karpman, M. (2020). Employment, income, and unemployment insurance during the Covid-19 Pandemic. Urban Institute.

<https://www.urban.org/sites/default/files/publication/102485/employment-income-and-unemployment-insurance-during-the-Covid-19-pandemic.pdf>

- Alase, A. (2017). The interpretative phenomenological analysis (IPA): A guide to a good qualitative research approach. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 5(2), 9-19. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.5n.2p.9>
- Almeida, M., Shrestha, A. D., Stojanac, D., & Miller, L. J. (2020). The impact of the Covid-19 pandemic on women's mental health. *Archives of women's mental health*, 23(6), 741-748. <https://doi.org/10.1007/s00737-020-01092-2>
- Başterzi A. D. & Yılgör A. G. (2013) Kadının görünmeyen emeği: Görünmeyen emeğin görünürlüğü üzerine bir tartışma. içinde: kadınların yaşamı ve kadın ruh sağlığı. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Berube, A., & Bateman, N. (2020). Who are the workers already impacted by the Covid-19 recession. Washington, DC: Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/research/who-are-the-workers-already-impacted-by-the-Covid-19-recession/>
- Carlson, D. L., Petts, R. J., & Pepin, J. R. (2021). Changes in US Parents' Domestic Labor During the Early Days of the COVID-19. Pandemic. *Sociological inquiry*, 90(3), 1217–1244. doi: 10.1111/soin.12459.
- Craig, L., & Churchill, B. (2021). Dual-earner parent couples' work and care during COVID-9. *Gender, Work & Organization*, 28, 66-79. <https://doi.org/10.1111/gwao.12497>
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage.
- Creswell, J.W. (2012). *Educational research : planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Merrill Prentice Hall.
- Del Boca, D., Oggero, N., Profeta, P., & Rossi, M. (2020). Women's and men's work, housework and childcare, before and during Covid-19. *Review of Economics of the Household*, 18(4), 1001-1017. <https://doi.org/10.1007/s11150-020-09502-1>
- Dew, J. (2020). Ten years of marriage and cohabitation research in the *Journal of Family and Economic Issues*. *Journal of Family and Economic Issues*, 42, S52–S61. <https://doi.org/10.1007/s10834-020-09723-7>
- Ersöz, A. G. (2020). Covid-19 Salgını Özelinde Ulrich Beck'in "Risk Toplumu" ile Anthony Giddens' in "Geç Modernite" Kavramlarını Yeniden Düşünmek. *Electronic Turkish Studies*, 15(6). <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44531>
- Evans, S., Mikocka-Walus, A., Klas, A., Olive, L., Sciberras, E., Karantzas, G., & Westrupp, E. M. (2020). From "it has stopped our lives" to "spending more time together has strengthened bonds": The varied experiences of Australian families during Covid-19. *Frontiers in psychology*, 11, 588667. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.588667>
- Fisher, J., Languilaire, J. C., Lawthom, R., Nieuwenhuis, R., Petts, R. J., Runswick-Cole, K., & Yerkes, M. A. (2020). Community, work, and family in times of Covid-19. *Community, Work & Family*, 23(3), 247-252. DOI: 10.1080/13668803.2020.1756568
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). Covid-19 and remote learning: Experiences of parents with children during the pandemic. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45-65. <https://doi.org/10.29333/ajqr/8471>
-

- Hao, F., Tan, W., Jiang, L. I., Zhang, L., Zhao, X., Zou, Y., ... & Tam, W. (2020). Do psychiatric patients experience more psychiatric symptoms during Covid-19 pandemic and lockdown? A case-control study with service and research implications for immunopsychiatry. *Brain, behavior, and immunity*, 87, 100-106. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.04.069>
- Kalaylıoğlu, Y. (2020). Türkiye’de Covid-19 Etkilerinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi. <https://www.wald.org.tr/tr/yayinlar/articles-and-reports/turkiye-de-Covid-19-etkilerinin-toplumsal-cinsiyet-acisindan-degerlendirilmesi-en>
- Karabulut, A. B. (2021). Pandemi Sürecinde Kadın: Bir Bilançoya Dair Düşünceler. *MEYAD Akademi*, 2(1), 69-83.
- Kaugars, A. S., Holly, L. E., Tait, M., & Oswald, D. (2022). Exploring American parents’ lived experiences during the Covid-19 pandemic: Ramifications for well-being. *Journal of Pediatric Psychology*, 47(2), 135-147. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsab120>
- Kelley, H. H., Lee, Y., LeBaron-Black, A., Dollahite, D. C., James, S., Marks, L. D., & Hall, T. (2022). Change in Financial Stress and Relational Wellbeing During Covid-19: Exacerbating and Alleviating Influences. *Journal of Family and Economic Issues*, 1-19. <https://doi.org/10.1007/s10834-022-09822-7>
- Kızıllırmak, B., & Memiş, E. (2020). Covid-19 Krizi ve Ev içi Emeğe Etkileri [Internet]. Erişim adresi: <http://www.keig.org/Covid-19-krizi-ve-ev-ici-emege-etkileri/>
- Misirli, O., & Ergulec, F. (2021). Emergency remote teaching during the Covid-19 pandemic: Parents experiences and perspectives. *Education and information technologies*, 26(6), 6699-6718. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10520-4>
- Patrick, S. W., Henkhaus, L. E., Zickafoose, J. S., Lovell, K., Halvorson, A., Loch, S., ... & Davis, M. M. (2020). Well-being of parents and children during the Covid-19 pandemic: a national survey. *Pediatrics*, 146(4), 1-8. <https://doi.org/10.1542/peds.2020-016824>
- Pereda, N., & Díaz-Faes, D. A. (2020). Family violence against children in the wake of Covid-19 pandemic: a review of current perspectives and risk factors. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, 14(1), 1-7. <https://doi.org/10.1186/s13034-020-00347-1>
- Prime, H., Wade, M., & Browne, D. T. (2020). Risk and resilience in family well-being during the Covid-19 pandemic. *American Psychologist*, 75(5), 631. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/amp0000660>
- Reichelt, M., Makovi, K., & Sargsyan, A. (2020). The impact of COVID-19 on gender inequality in the labor market and gender-role attitudes. *European Societies*, 23(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1823010>
- Qian, Y., & Hu, Y. (2021). Couples' changing work patterns in the United Kingdom and the United States during the COVID-19 pandemic. *Gender, Work and Organization*. 1–19. <https://doi.org/10.1111/gwao.12661>
- Sağlık Bakanlığı (2022). Covid-19 Bilgilendirme Platformu. <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html>
- Shek, D. T. (2021). Covid-19 and quality of life: Twelve reflections. *Applied Research in Quality of Life*, 16(1), 1-11. <https://doi.org/10.1007/s11482-020-09898-z>
- Smith, J. A., & Osborn, M. (2003). Interpretative phenomenological analysis. In J. A. Smith (Ed.), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* (pp. 51–80). Sage Publications, Inc.

- Snelling, J., & Fingal, D. (2020). Ten strategies for online learning during a Coronavirus outbreak. <https://www.iste.org/explore/learning-during-Covid-19/10-strategies-online-learning-during-coronavirus-outbreak>
- Street, A. E., & Dardis, C. M. (2018). Using a social construction of gender lens to understand gender differences in posttraumatic stress disorder. *Clinical psychology review*, 66, 97-105. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2018.03.001>
- Toran, M., Sak, R., Xu, Y., Şahin-Sak, İ. T., & Yu, Y. (2021). Parents and children during the Covid-19 quarantine process: Experiences from Turkey and China. *Journal of Early Childhood Research*, 19(1), 21-39. <https://doi.org/10.1177%2F1476718X20977583>
- Ünal, B., & Gülseren, L. (2020). Covid-19 pandemisinin görünmeyen yüzü: Aile içi kadına yönelik şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 89-94. DOI: 10.5505/kpd.2020.37973
- Weeland, J., Keijsers, L., & Branje, S. (2021). Introduction to the special issue: Parenting and family dynamics in times of the Covid-19 pandemic. *Developmental Psychology*, 57(10), 1559. <https://doi.org/10.1037/dev0001252>
- Weaver, J. L., & Swank, J. M. (2021). Parents' lived experiences with the Covid-19 pandemic. *The Family Journal*, 29(2), 136-142. <https://doi.org/10.1177%2F1066480720969194>
- Yavorsky, J. E., Qian, Y., & Sargent, A. C. (2021). The gendered pandemic: The implications of COVID-19 for work and family. *Sociology Compass*, 15(6), e12881. <https://doi.org/10.1111/soc4.12881>
- Yeniçeri, Z., & Esin, K. O. Ç. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinin Toplumsal Cinsiyet Eşit (siz) liğine Etkileri | The Effects of Covid-19 Pandemic on Gender (In) Equality. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 4(1), 80-102. <https://doi.org/10.33708/ktc.899892>